

A' ROMAI TSASZARIES AP. KIRALYI FELSÉG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BÉTSBÖL Kedden 18. Januáriusban 1791.

*Tsak a' történt a' Mahumed Fiajin, a' mit
előre képzeltünk!*

A' múlt Szeredán dél-után érkezék-meg a' Muszka Kurir Kapitány B. *Bühler* a' Betsi Udvarnál lévő Muszka Követ H. *Gallitzin*hoz *Benderből*, a' múlt hónapnak 22 dikén meg-vitetett, és már közelebb költ Levelünkben jelentett *Ismail Vára* megvétetének egész le-írásával. — Ezen Kurirnak Leveli az egész ütközetet, minden környülállásaival edgyütt egészzen Jan. 3 dik napjáig magokban foglalják; mellyek szerint ki-tettzik, hogy a' Porta végre tsak nem minden erejét ide fordítván, olly vakmerő ellent-állásokra talaltanak az Orosz Seregek, mellyek magok-is bámúlai kéntelenítettének.

Végre mind-azáltal az el-tökélt vitézség és erőgyőzedelmeskedvén, meg-vévék *Ismail* Várát, és az őrizeten lévő Török fegyvereket, kik a' Nagy Vezér Táborának vállogatott Vitezeiből állanak, többnyire mind le-aprították, és a' többit, valamint a' fegyvereket, ugy a' Város lakosait, minnyájan fogsagra vivék. — A' Törökök között tsak a' halálos vérben fetrengők és meg-hóltak' száma mint egy 24-ezerre mégyen, és az el-fogottaknak száma 10-ezerre — 34 ezer el-vezett fiad vagynak tsak itt jó *Mahumed*!! — A' Várnak meg-vétele után még másod és harmad napra kezdik magokat sergestől mutogatni a' Törökök — 's el-bamúlnak a' Muszka Katonák, mi dolog hát ezek az éhség és szomjuság fa nyelű Katonái, kik a' rettenő tűz és félelem előtt a' föld alatt áfott titkos jukokban és pintzékben kerestének vala magoknak menedék helyet. — Itt a' győzedelmes Muszkák tsak ágyut mintegy 300-at, nagyobb részén mind öntött nagy ágyukat nyertének prédába — el-nyerték 34-ezer embernek minden apróbb 's nagyobb fegyvereit, 's mindenét — tsak Zászlót 400-at és 6 lófarkat nyertének, mely prédát tsak le-sem lehetne írni. — Azon kitsiny Muszka hajós-sereg, melly a' Duna szakadéokban itt forgalódott, 19 nagy és fel-fegyverkezett hadakozó préda hajókkal nevedett, mellyek itt a' Törököktől vétettének-el; ugy, hogy mar most azon hajós-sergetske tsak nem két akkora, mint vólt ennek előtte, és egy rettenetes tengeri hadi-erővé változott. — Hertzeg *Deligné Károly*, kit már, ez előtt költ edgyik Levelünkben jelentettünk vala, hogy a' mi Táborunktól az Orosz Táborhoz menvén, mint szabad akarattól szolgáló Vitez az *Ismail*' meg-vételén kíván vala probát mutatni, jelen vólt itten — a' Várát meg-vévőkkel edgyütt vitézkedett — vitézségének és hadi tudományának tökéletes probáját-is adta, melynek hólig emlékeztető jutalma és bokkrétája egy Török gollyóbis által lába száran nyert, de nem veszedelmes seb. — A' nevezetesebb Törökök között el-estének: „ A'

Seráskir vagy *Feldmarsal Ajdosu Mekhmet Basa*, a' 3 ló-farkú *Basa*, 4 két ló-farkú *Basák*, u. m. *Szélím*, *Hafsi-Mahmut*, a' *Khiliai-Mekhmeth*, és *Lutfulla*. Továbbá el estenek 6 Tatar Szultának, u. m. *Kaptán*, *Kazi*, *Szelin*, *Bate*, *Akmet* és *Mekhmet*, mind a' 6 a' *Ghyrei* Familliájából, sőt még más 6 nagy Familliákból lévő Tisztek. — Fogságba estenek a' *Musti*, és az *Ismail Vára* Ura más 11 nagy Török Tisztekkel. — *Benderbe* vitettek fogságba egy 3 lófarkú *Basa Mukhafitz Mekhmet*, egy Tatar Szultán *Maksul Ghirei*, amaz esmeretes *Kárim Ghirey* Tatar-Khámnak fia, *Kapitsi Basi*, *Hasám-Bayh*, és más 5 nagy Török Tisztek.

Triestbe is az a' tudósítás érkezett, 's onnan hozzáuk, hogy egy *Muszka* tengeri Kapitány *Lorentzó Vilhelm*, egy ujjonnan készített és 26 ujj ágyukkal meg-rakott Török Karavellát, mely igen drága portekákkal meg terhelve mégyen vala *Alexandriából* *Konstántzinápoly* felé, meg támodott, és egy kemény tsata és ellentállás után, tsak ugyan végre magát meg-adni kényszerítettett a' *Karavella*. Hát mindig Törökök? Mit gondolsz mind ezekre *Mahumed*? Meg akaradé még-is *Krimiát* tartani? *Belgrádba* szeretnélé vissza költözni? Ne is álmodj mind ezek felől; mert, a' mint az alsó szelekről jött *Levelek* erősítik — a' tábor mellől el bortsáttandó félben lévő *Szekeresek* is vissza hivatnak — kívül belől tsendességiünk van; ugy fogsz tántzolni, a' mint mi musikálunk.

Hazánkbeli Tudósítások. — Nem kevésbé ijedtenek vala meg a' *Pestiek* és *Budaiak* az *Ország-gyűlésének* *Posonyba* lett fel-jövetelétől fogva azon, hogy talám valamellyik *Dicafterium* megint vissza fogna ezen hajdani helyére menni; de minekutána *Posonyból* bizonyoson meg értettek, hogy már ő *Felsegének* világos rendelése legyen arról, hogy a' *Politicum Dicafteriumok* *Budán*, a' *Törvény-izékek* pedig *Pesten* legyenek, mind a' két *Városbéliek* nagyon meg örvendettenek. — A' *Budai Királyi Kallélyt*, a' mi *Királyi fő Hertzég Palatinusunk* is

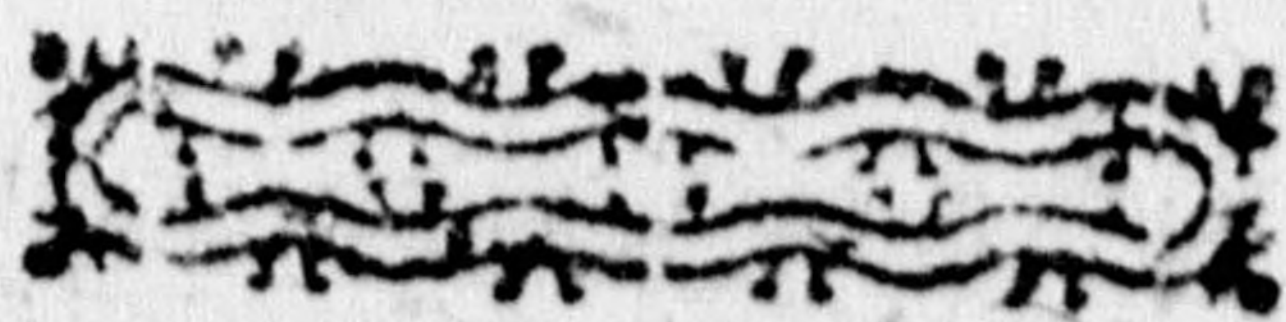

mára nagyon készítik. — Hertzeg Koburg, a' mi vitéz fő Igazgató Vezérünk ezen hónapnak 11-dikén jó reggel minden pompa nélkül Béts felé indúlt, ide meg-érkezvén Szakszonia felé követé útját, a' maga kedves Attyafiainak látogatásokra, de rövid idő alatt megint vissza térendő. — Ama nevezetes Göttingai Királyi Tudós Társaság T. T. Her-
váth Bap. János Urat, az Esztergomi Megyének Pap-ját, a' Filozofiának Doktorát, a' Pelihi K. Univer-
sitásnak Fizikát és Mekhánikát tanító Professzorát, az si tudománybéli sok érdemeiért, a' Társaság minden Tagjainak közönséges választó ítéletjek ízerint, a' múlt esztendőben Dec. 18 dikán, Tudós Társá-
nak választá, és közönségesen ki-is hirdeté; és az erről költ Diplomát, a' fenn nevezett Tudós Haza-
fnak kezéhez küldé. Az ilyen Férfiak már az ide-
genek előtt, Nemzetünk bokkrétái.

Kassáról ezen hón. 8-dikán ezt írják: — „A' múlt esztendőben Nov. 19-dikén esett Szt. *Ersébeth* napján, az ide való Szent *Domonkos* Szerzetének *Priorja* itten a' nagy Templomban németül prédikálván, a' Magyar Nemzet ellen annyira ki-kelt vala Prédikátziojában, hogy a' Magyarokat Rébel-
liseknek (holott tsak ez a' név is, ugy szolván ismeretlen egész hiv Nemzetünk előtt) nyughatatlanoknak, hite-szegetteknek, és tulajdon Királyokhoz hitetleneknek nevezni nem iszonyadék. — Ezt némely nagyobb Rangú Urak, ezen Szerzet Provin-
ciálisának, az elég-tétel véget meg-irván, leg-előbb a' végeztetett vala elég-tételül, hogy ugyan azon Prédikáló-székéből szovait vonnya-vizsza, és a' méltatlanul meg-sértett Nemzetet kövesse-meg. Ezt néki tselekednie kellett volna Vizkereszt napján; mi-be múlt-el, nem tudatik. — Látod kedves Kuri-
rom! és értedé mit akart ez a' Pap? Ha ezt ő a' *Kristus* tudománya székéből szebb hangon, és szebb igékkal meg-mutogatta volna, mely veszedel-
mes a' belső zenebona, mely egész Országokat sem-
mivé tesz, egész Nemzeteket el-ront; mely nagy vét-
tek a' hitetlenség, mely nagy bűn a' Királyok ellen

való pártoskodás, kiket maga az Isten ezen a' földön maga Helytartójávé tett, melly nagy engedelemmel és mindennel tartazunk annak, kinek a' *Kristus* a' mi Vallásunk feje és idvezittönk - is adót fizetett, és nekünk is azt parantsolta: add - meg a' Császárnak a' mi a' Császáré, a' Királynak a' mi a' Királyé — ha elé hozta volna példaúl, hogy a' Belgiumi zenebonás nép közzül 20 ezer Hazafiak ölték - meg egymást ez által, 15 milliom tallé. t kárt tettek, és ennek nagyobb indittói a' Kaputzinusok és a' Szt. *Domonkos* Szerzetebéli Papok vóltanak, hogy itt egész helységek és familliák romlottanak - el — már így ez a' mi Papunk szent és szükséges dolgot tselekedett volna — azt tselekedte volna, a' mit az ő Mestere a' *Kristus* bizott rá, és hittének volna néki — de így tsak magára haragította Halgatóit, és olajat öntött a' tűzre — melyből a' valamit vadászó hízeltkedő tzelt lehet kézzel ki-fogni. — Miért nem előbb, hanem Nov. 19 dik napján prédikállotta ezt? — Ugyan itt a' napokban egy jó kedvű Polgár és Mester-ember meg-részegedvén, az Oskolák utzáján késő estve keresztül akarván menni, meg-támod egy fa - oszlopot ember helyett, mondván: *Auf seit du Baum!* de az oszlop nem válaszolván, sem ki-nem álván előtte, ismét kiált *auf seit Baum!* (férre fa!) *Weiszt du nicht dasz ich ein Burgermeister bin* (nem látodé, hogy én egy Polgármester vagyok! — de tsak ugyan mint az előtt, nem adván semmi feleletet az oszlop, néki ugrik 's úgy pofon tsapja az oszlopot, hogy még máig-is kezén hordozza jelét.

Ungvár Vármegyében *Solymos* nevű Helységben az Orosz Papnak a' szobája Lentől, mellyet a' szobában szoritottak vala, meg-gyúlt éttzakának idején, a' Pap a' midön fel-ébred vala, látja magát tűzben lenni, és mivel a' zárat hirtelenébe megijedte miatt ki-nem nyithatta, a' szakála, szemöldöke és szája egészzen meg-égett, tsupa seb az ortzája most-is, az edgyik gyermeke harmad napra meg haláloza, és mindene oda égett.

Miskoltz 5. Jan. — „Két nevettséget okozó Ujjsággal kedveskedem az Urnak. az első ez: — Egy Ns. Vármegyének Követe mostani Pofoni Gyűlésből, bizonyos Uri ember baráttyától, a' ki is ugyan Pofonyból, ide haza maga lakó helyében jönni izándékozott, küld a' maga Feleségének 100 Rh. forintokat. Azon Uri ember a' fel vett 100 forintokat könnyebbségnek okáért egy Bankó czédulában fel váltja, mely czédulát 'sebjében el-tévén, magával szintén a' *Forrai* Vendég fogadóig le-hozta. Ottan éjttzakára meg száll, 's egyszer érzi magában, hogy valamelly Német has esett volna reá: szalad, az árnyék-székben, és maga dolgát el-végezven, nyúl a' 'sebjében, és történetből azon 100 forintos Bankó czédula akad kezébe, mellyel élven a' szokott haszonra, a' 100 forintot az árnyék-székben veti. El-érkezvén azon Uri Alszony lakó-helyében, a' kinek a' pénz küldetett, azonnal említi, hogy pénzt hozott volna az Alszonyiak; hányva veti 'sebjét; nints sohol, 's ugy jut eszébe, minémü haszonra fordította volna *Forron* a' 100 forintos papiroft.

A' *második* ez: *Ongán Abauj* Vármegyében egy szegény ember; gyümölcs, répa, búza 's egyeb a' félével lehető kereskedés véget gyakran le-járt az All-földre. Mostani szük időben semmi ollyas Kereskedésnek tárgya nem lévén, gondolkodik, miképpen kellene valami pénz-magra szert tenni. Fel találja magát, és a' szomszéd helységekben Arnóton, Gesztelyben és Szikszón találtatott 's már az Ekklesia számára hagyatott hét öreg Leányokkal alkúban ered, azt igérvén nékik, hogy ha ő néki meg fizetnének, tehát mind edgyket férjhez fogná adni az öreg Leánykák kapván az alkalmatosságon, Gazdájokkal meg-alkusznak, igérvén nékie, mind edgyik maga, 's marháinak bőv tartásán kívül, nyóltz nyóltz Márjásokat. Ezen nevezetes Leányzókat fel-rakván az *Ongai* Gazda egy szekérre, le-viszi őket az All-földre, és hatot közzüllök *Túr*, 's *Debretzen* körül tisztefségesen férjhez ad; kik-is

a'

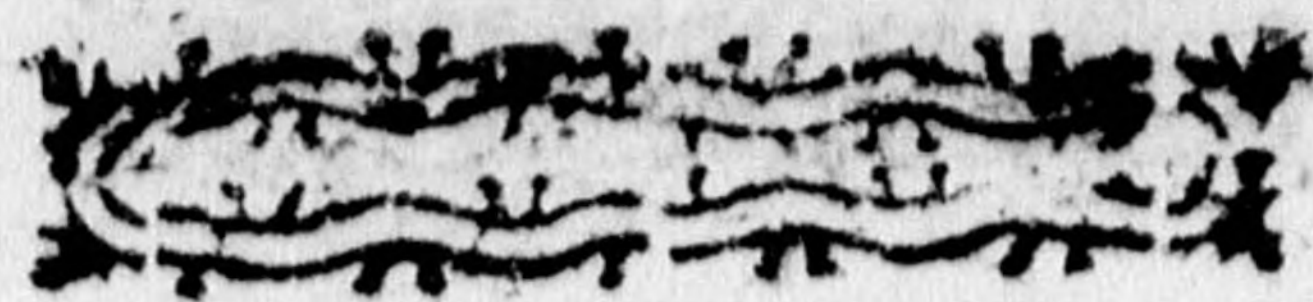

a' miben meg-alkudtak, mindnyájan meg-fizették. Az hetedik pedig az útban hideglelésben esvén el-nem kellhetett, hanem a' Gazdával együtt vissza-jött, és ez okon tsak felét adta-meg az alkúnak. Így találja fel magát a' bölts ember, a' szükség-nek idején.

Csongrágrád Vármegyéből azt írják, hogy itt 10 n. forint egy köből búza, és egy öll szalma 20 forint, mellyet mi Magyar-orzágrol Historiában sem olvastunk eddig. A' szegénység barma szalmát sem kaphat, hanem náddal kinlódik. Gróf *Károlinak* itten egy pusztáján 24 ezer bogja 's több szénája is meg-szokott vala eddig esztendőnként teremni; most alig vólt 200 bogja. Vett 24-ezer forint arra szénát itt lévő barmai' számára — és már most mégis az a' kérdés: vallyon ki-telelhetneké ezzel a' télen? Egymást éri a' szegénység itten, úgy mennek a' Szolga Biróhoz, hogy adjon nekik Levelet, mely-nél fogva telelni mehessenek valamerre; mert 3 hé-tig sem láthatnak egy harapás kenyeret. — Nem-is tsuda; mert azt állitják, hogy ezen egész Vár-megye tavaly azt meg-nem aratta, a' mit a' földbe vetett vala edgyért 40 reménység alatt. A' szegé-nyebbek már arra-is mondatnak szorúltaknak len-ni, hogy a' nád gyökeret őrlik, és árpa lisztel ele-gyitve sütik, melly kenyérből, a' mint mondják, már küldött is vólna a' Vármegye a' Helytartó Ta-náts-székhez egy párt — Kegyelmes Isten adj bőv termésü esztendőt az idén!

Elegyes külső és belső jegyzések. — Mióltától fogva az Auszriai Sergek Belgiumban vagynak: az óltától fogva, hogy a' Belgiumi *Hóra* és *Klotska*, t. i. *Vandernóth* és *Vandípen* ezekből a' Tartomá-nyokból el-tüntenek, itt még azok a' maszlagos Oroszlányok-is, kik ennek előtte tsak egy néhány hónapokkal véres szájjal keresik vala a' prédát, mind szelid Barányokká változtanak, és az egész Belgiumban kivánt tsendesség vagyon, azt írják a' *Brüszszelből* jött Levelekben. A' Császári fegyveres nép az egész Országban el-óztatott, és Gen. Báró

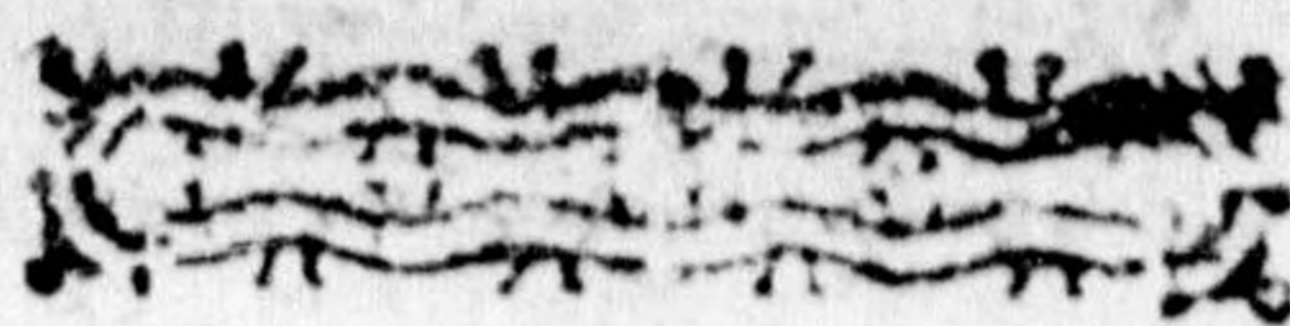

Alvintzi Monakhiumban esett, kinek Vezérsége alatt lévő népe azon környékben fekszik. — Tsak esztendő alatt 20-ezer hazafiakra vetik a' Belgiumi zenebonát, kik ez alatt az idő alatt a' vakmerő *Fanatismusnak* nem áldozatjivá, hanem prédáivá lettenek; 40-ezerre számlálják azokat, kik ez által holtig szerentsétlenekké tették magokat — egy néhány ezerre számlálják az épületeket, mellyeket ezen zenebona el-pusztított, és 15 milliom tallérokat ezen Nemzet maga el-fetsérlett. Tsak ilyen a' belső zenebona, melytől az Isten ellenségünk is őrizze. Már most itt tsendes a' békeféség; ki ki bátran birhatja a' maga vagyonyát, tsendesen alhatik maga ágyos házában.

Löschenkohl nevezetű ide való Képmives, 11 tízmerező ábrázolásait készítette az *Austr. Német Alföldi* pártütésnek, mellyeket nem lehet ugyan egészen kárhoytatni: mert valóban sok esett ott a' Papi Rend', 's nevezetesen a' Kaputzinusok' részéről, a' minek nem kellett volna esni; ugyan tsak mindazáltal talám a' Képmives' képzelődése-is meszszebb ment, mintsem illett volna. Egy ábrázaláson a' többek között, következő tárgyak szemléltetnek: Egy darab kövön ül a' Fanatismus; függenek a' köről a' *Belgyiomi* Zászlók, kokárdok; Kaputzinus tsuklyák; amulétumok, olvasók, skapulárek, holt fők, és égő fáklyák. A' Fanatismus mellett ülnek a' babonáság, zabolátlanság, és ostobaság, 's előtte számára a' sir. Egy oldalról Szerzetesek láttatnak, kik fájlalják a' *Fanatismus* halálát; más felől pedig zászlóikat el-hagyott, de most a' magok előbbeni hivségekre vizsza térő katonák.

Láttatni ugyan ezen Bétsi Képmives' bóltja előtt a' Kaputzinusok és Sz. *Domonkos* Szerzetebélieket *Várdán* fegyverbe öltözve, hol edgyik ifzik, a' másik a' *Pritsen* hever, a' 3-dik fegyverét forgatja. — Itt van lefestve egy Kaputzinus Gvárdján, ki mint igazgató Vezér, egy véghetetlen nagy Kajla fülű Öszvéren *commendérozza* a' már fegyverben hadi sort állott minden-féle Szerzeteseket. — —

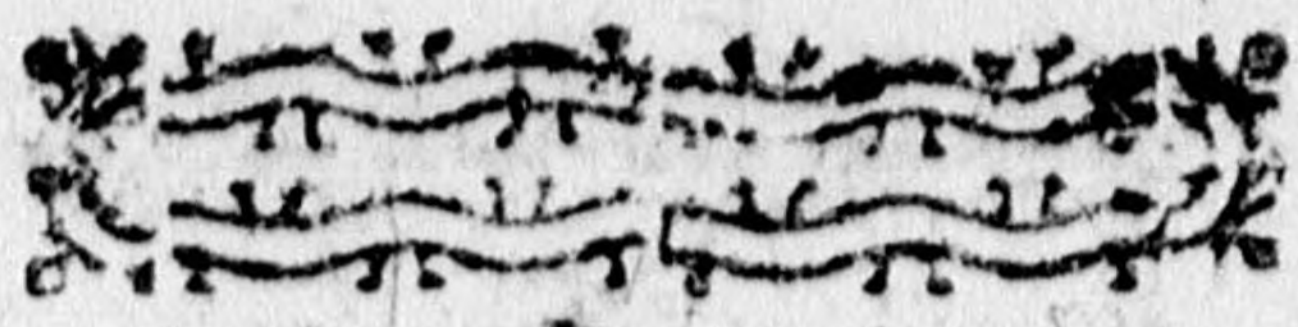

Itt van lefestve *Vandernóth*, hogy szalad ki egy Öszvéren Belgiumból, ugyan azon egy lovan vivén a' maga ágyosát is *Pinault*, ki midőn az Öszvérről hátra tekintvén látná, hogy ki-vont kardú bajuszas Húszar utánnok szaladna, tsak nem *Kandernótostól* edgyütt kétségsben esni láttatik. Ezen 11 darab képek a' *Szénpiatzon* mind ki-vagynak a' közönség szeme eleibe téve; mellyek az ott elmenőknek nem kiss nevettséget okoznak. Azt gondolná valaki, hogy ez a' Papi Rendnek talám gyalázatjára volna — vagy a' vallásnak kifsebbítésére — de nem; mert más a' vallás, más a' vallással való visszaélés — más a' bűza, 's más az abban lévő Konkoly. A' leg finumabb aranyak is van fonkolja, de azért drága betsben tartatik az arany. Igy, némellyeknek visszaélésekért a' vallás kifsebbtséget nem szenvedhet, sem egy két Belgiumi Szerzetes Konkoljért az egész Tiszteletet érdemlő Papi Rend — azonban: *Cuncta licent stultis Pictoribus atque Poetis* — ez egy régi Köz-mondás.

Páris 31. Dec. — „Sokra ment a' Nemzeti gyűlés! Az ujj elztendőnek első napjaiban visszaváratnak Gr. *Artois* és más Királyi Hertzegek Párisba. Ezek ugyan vissza-hivattak, 's talám vissza-is érkeztenek már — de a' minden Nemzetek felett való Frantzia kevélység, és az ettől született faneketlen lárma és egy mással való ellenkezés megszűnés nélkül való. Olly nagy már itt a' Király részén lévőknék is számok, minthogy a' Pápok, és a' Nemesség tsak nem mind a' Király pártosai, hogy ha egy alkalmos idegen Táborotška kezdené itt a' Király' Perit folytatni, azonnal önként fogná az egész Nemzet meg-esmerni, hogy a' Király és a' Nemzet nem két különböző dolgok, hanem tsak a' mennvit a' fő a' testben lévő tagoktól, annvit különböznek egymástól. — Az idén még itt is más nótán fognak tántzolni. — Öszfevesztek ugyan a' Poli ikusok azon, ha vallyon a' mi Udvarunk frigye meg álhat é ugy, hogy a' Muszka Udvar hadakozzék a' Portával, mi pedig békeséget

séget kösünk ezzel. Azt erősítik sokan, hogy a' mi Felséges Udvarunk Frigye és barátsága most még szorosabban öszve-köttetett a' Muszka Udvarral, mint volt ednek-előtte, és ha a' Porta az Orosz Udvarral, kívánsága szerint való békeiséget nem kötne, nekünk is 40-ezer népünk, ha a' szükség kívánná kész a' Muszka segítségére; és ugy-is vélekednek sokan, hogy a' mi fegyvereink nem sokáig fogják nyugodni. — Tsak 6 hetek alatt-is elvált mit végeznek *Sistovba*; mert már most az *Ismail* bangja meg fogja az egész *Divány* fülét tsendíteni, melynek elvesztése leg-alább 40-ezer Török ökhöz mondatik kerülnök lenni — Az ide Béts-be érkezett Muszka Kurir ugyan bizonyos Gaval-léroknál azt beszéltette, hogy az egész Muszka tábor 5 napok alatt alig tudta eltemetni az *Ismail* alatt fekvő holtakat — hát a' sebeselek, hát az elfogottak, hát a' préda, hát az ijedség — nagy érvágotott *Ismail* által a' Portán — hát hogy ne békellenék! — A' különös Levelekből értjük, hogy a' Muszka Taborbéliék közzül-is 8000-en estenek-el, és sokan sebesültenek-meg — de mi ez? ilyen rettenő győzedelmes tsatához mérve!!

A' mostani *Nannetumi* (*Nantes*) Püspöknek Püspökségre lett emelése ését, következő módon beszélik: Eppen ama' hires *Polinyák* (*Polignac*) Afzszonynál volt, midőn meg értette volna az előtte volt Püspöknek halálát; leg-ottan felkiált: Oh fogad, úgy-mond, 100-ezer Livraba, hogy soha sem leszel a' meg-holttnak tisztii Követője (*Successor*). *Polinyák* Afzszony, kinek közben járása által könnyü volt néha napján valamint más, úgy papi méltóságokra-is szert tenni, kérdi tőle, ha nem tréfál-é? Felel a' Pap Ur, hogy ő tökéletes valóságot beszélt. — Harmad napra izen *Polinyák* Afzszony hozzája, hogy *Nannetumi* Püspök, 's néki adós 100-ezer livrával.

Spanyolország. — A' Korona' Örökösse, olly rosszul lett újra Dec. 12-dikén, hogy ismét feladták neki az utolsó kenetet. Még 14-dikén is nagyon vesze-

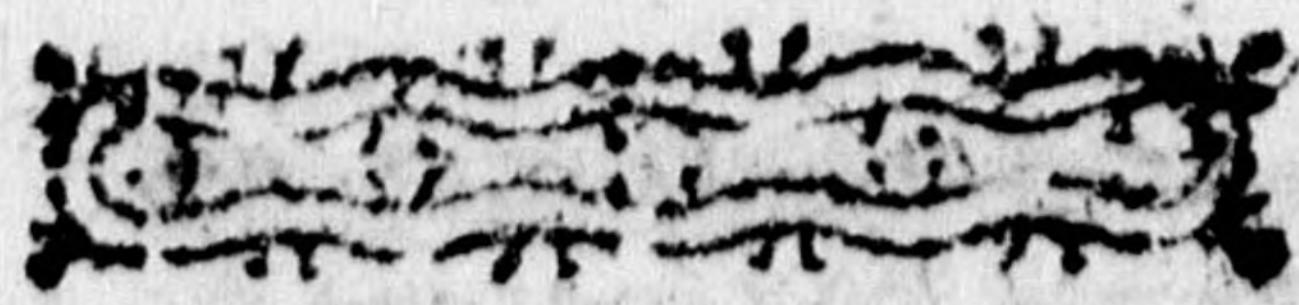

veszedelmes állapotban volt. — Tsak gonosz ember a' *Marokkói* Tsászár. Midőn már el-is vitte Seregeit *Centa* alóll, 's Követet készült minden órán *Madritba* küldeni: ugyan akkor ujra nagy Seregét indította; éjszakának idején *Centa* ellen; melly-is azon reménység alatt, hogy nem fogna a' Spanyol őrizet tartozott vigyázattal, 's fel-készülve lenni: hozzá fogott a' Várnak vivásához; de nagyon megtsulta a' képzelődés a' *Maurusokat*, mert a' Spanyolok vitéz módra ellent állottak nékiek, 's néhány ezer ember veszteségekkel kénytelenítették visszafizaladni. — Nem kevés veszteségek volt azonban a' Spanyoloknak-is.

Ismail Várának rövid Historiája. — „*Ismail*, vagy *Ismailov*, mely a' *Molvaiaktól Smil* nek nevezetik, egy valóságos nagy Város, mely nem messze fekszik a' Dunának a' fekete tengerbe való szakadásától. Ennek nagy kereskedése szokott lenni a' Török portékákkal, és mindenkor magának nagyon különös Igazgatója. A' Törököknek itt mindenkor számos Katonáik szoktanak lenni, — a' mi pedig ezen Vároft legnevezetesebbé teszi az, hogy ez kemény kő falak között vagyon. — *Ismailtól* fogva *Konstántzinpolyig* még 53 mért földek vagynak a' szárazon, de vizen, jó széllel igen rövid napok alatt ott lehet lenni. A' szárazon *Konstántzinpolyig* vagynak még *Silistria*, *Várna*, és *Drinápoly*. — A' fellyebb volt *Muszka* háborukor 1770-ben kapja magát a' Nagy Vezér, és 2 Basával és a' *Jantsárok* Agájával szállítja meg ezen Várat az őrizetre. Ezt *Romanzov* alig veszi észre, azonnal H *Repnin* ellenek küldi olly rendeléssel, hogy ezen kevés Serget onnan zaklassa-el, melyet *Repnin* meg is tselekvék, és a' Várat-is meg-vevé, és Aug. 6-dikán belé szállának a' *Muszka*k — sőt a' Környéket is elfoglalák, mivel a' Törökök mind *Killia Novába* szaladtanak vala. Ezen Várban ekkor tsak 37 ágyukat találta *Repnin* — de ellenben igen sok eleséget, tevéket és más szükséges dolgokat. — A' *Kajnárdgy* békeség-kötésben adták vissza ezt a' *Muszka*k megint

gint a' Portának, mellyet' akkor a' Törökök leg-ot-
tan olly erős Várrá tettek, mint hogy a' Musz-
kák most ujra meg-vették — é meg-vállik már
most vissza megy-é többé a' Porta hatalma alá,
vagy soha sem.

Ő Felsége' parantsolatjából, minden vasárna-
ponként meg kell ezentúl jelenni az Universitásnak,
a' maga nevérol neveztetett Szentegyházban, prédiká-
ción, és szent Misén. Jan. 2 dikán volt a' paran-
tsolat' teljesítésének első napja. — Egy volt Szer-
zetes prédikált; de hogy nem volt az Iffjúság Be-
szédével megelégedve, onnan ki-tettzett: mert min-
gyárt más nap pasquillusok voltak fel-raggatva el-
lene, az Universitás 's templom ajtajaira. Azzal
sértette-meg kiváltképpen Halgatóit, mivel oly for-
mán beszélt róllok szinte átallyában, mintha val-
lások sem volna. De nem is gondolkodni tudó el-
mékhez volt beszéde intézve; ugymint a' melly tzif-
ra ki-fejezésekből, de nem győző meg-mutogatások-
ból állott: pedig tsak a' természeti józanabb gon-
dolkodású ember-is inkább kap a' dolgon, mint a'
tsupa szón; mennyivel inkább tehát a' jó tanítás
által ki-készített elme. — Már az el múlt Vasárnap
épületesebb volt a' prédikáció; de ekkor kevesebb
számmal gyülekezett fel a' tanuló Iffjúság a' Szent-
egyházba, mint az első Vasárnap: azonban felesen
jelentek-meg bezzeg, parantsolat nélkül is, mind az
első, mind a' második Ur' napján az ollyan személ-
lyek, kiknek azt kellene inkább parantsolni, hogy
ne menjenek oda, értjük az afféle fejer személlye-
ket, kik a' jó erkölcsöknek romladozásain keresik
győzedelmeket, 's nyereségeket. — A' jövő hónap-
ban fog itt kezdődni, a' tanuló Iffjaknak minden
oskolai esztendőben kétszer elő fordulni szokott meg-
vizgáltatások. A' mint közönségesen beszélnek, uj-
módja lesz itt ezentúl, az Iffjak' tudományi meg-
vizgáltatásának-is Fel tétetvén tudniillik az Iffjú-
nak a' kérdés, pennát fog, 's irásba teszi-fel az ar-
ra való feleletet. — Mas móddal ment végbe Jan.
12-diken, egy 9 esztendős, és most itt múlató Gróf
Urfinak

Urfinak Szétseny Ferentznek, az édes Attya' szállásán lett megvizsgálata. Ugyan is a' jelenlévő Uraságok 's Nevelők kérdéseket tettek fel a' Gr. Urfinak a' Kathekismusból, Magyar és Deák nyelvből, a' föld' irásából, Számvetésből 's a' t., mellyekre az rész-szerént Magyar, rész-szerént Német nyelven, már a' mint a' kérdés hozta magával, olly értelmessen 's fontosan, olly érzékenyen 's elevenen, gyakran elméssen is; oly bátran végre 's szabadon, de egyszersmind kedves szelidséggel adta a' feleleteket, hogy valaki jelen vólt ezen vizsgálataon, megkell vallania, hogy a' Gróf Urfi egy valóságos remekje a' jó nevelésnek. Mert avagy nem fő részét teszi e' a' példás nevelésnek, a' nevendékek itélő tehetségeknél emlékeztető elméjekkel együtt való gyakorlása; sziveiknek, a' szelid 's kegyes bánás által való megnyerése; 's jó embert formáló hajlandóságokkal való megtöltése? Vége lévén a' vizsgálataon, felkölt székéről a' Gr. Urfi' édes Attya Gr. Szétseny Ferentz ō Exc. 's szivre ható kifejezésekkel megköszönte Tibólti Ur érdemes Hazánkfiának, mint kedves Fia' jó Nevelőjének, maga köteletségében való hiv el-járását; 's Fiának formálását továbbra is szivére kötötte.

Erdélyből Kolosvárról. — A' F. Királyi Propositionok, mellyeket ō Felsége a' Kolosvárt öszvegyült Erdélyi Nagy Hertzegségnek küldött e' következők. 1.) Mivel mi a' Romai Császárnak II dik *Josefnek*, a' mi kedves Testvérünknek, minden maradék nélkül való meghalálózásával, mint leg-öregbb Testvér Atyafi a' mi örökség szerint biró Országainkba, és így az Erdélyi Nagy Hertzegségnek is birására mind örökös Magyar Király következőnk, tehát a' mi törvényes köteletségünknek teljesítésére, mellyet a' mi Kormány-székünknek, Mártz. 14-dikén már megígértünk vala, tellyes hatalmú Biztosunká rendeltük Báró Rall N. János Kristián Vezérünket, hogy mi a' képünkben mind a' mi Kormány-székünktől, mind a' 3 Nemzettől és a' Státusoktól a' Homágiális hitet elfogadja, és

más Ország dolgait illető tanátskozáásokban is képviselhetné. Teljes bizodalommal vagyunk, hogy a' Státusok az ő Eleiktől örökség szerint rájuk maradt hűségek szerint, mellyről ők az 1722-dik 1744-dik esztendőben tartott Ország-gyűléseiben a' mi Felséges Házunk eránt elegendő bizonytságot adtanak, a' mi Királyi tzelunkat és akaratusunkat, és az ő magok törvényes köteleltségeket tökéletesen fogják teljesíteni. — 2.) Mind azokra nézve, valamellyek a' mi már megnevezett Nagy Hertzegségünknek boldogítására, fen-tartására, hasznára 's elé menetelére szolgálhatnának, igérjük mi is, hogy a' mi Státusaink kérésére ki-nyílt fülekkel lélzünk, és mind azokat, valamellyek a' közönséges boldogságot illetik, mint egyedül való tzelunkat, elé mozdítani igyekezünk. — 3.) De mivel a' tapasztalás bizonyítja, hogy az Ország-gyűléseibe, valamint más közönséges és különös Várme-gyék gyűlésekbe is sok vizsza élések és nagy hibák tsulztanak-bé, mely által az egyenes tzel nagyon hátráltatik, és a' maga közép pontjától távozik, tehát azt kívánnók, hogy a' Státusok leg előbb is egy *organizáló plánumot* készítsenek, mely szerint a' vizsza-élések el távoztathatnának, szükségtelen költségek meg gátoltathatnának, a' dolgok a' magok méltóságok és nagyságok szerint folyhatnának, és az adozó nép költsége a' *Diurnumnak* fizetése által ne terhesednék. — 4.) Minthogy még Erdélybe semmi törvényes *Urbarium* fel nem állott, tehát az a' mi kegyelmes Kivánságunk, hogy ezen mostani Ország-gyűlése ezt törvénnel és egyenlő akarattal határozza meg, mely szerint az örökös jobbágyság töröltsék-el, az önként akaratsbeli testi-büntetés tiltatsék-meg, és kinek kinek a' magájához való jusza törvényesen adatsatsék meg. Végre, hogy az adozó népnek segítségen gondolkozzanak és könnyebbítésén. — 5.) Mivel a' mostani adozása a' népnek nem egészen a' jobb rendel vagyon, azt kívánjuk, hogy a' Státusok egyenlő akarattal egy módot határozzanak-meg, mi-képpen osztatsék-el az

adó kinek kinek tehetsége szerint igazán. — 6.) Mivel minden Nemes embernek a' *Tripartitum*' 1. Része 2-dik és 9-dik cikkelye szerint egyenlő juttatás és szabadsága vagyon, tehát a' mi Nemesi jus mellett szorgalmatoskodó Atyai tzelünk az, hogy mód találtathassék az illyetén *Armálísta* vagy egyházi Nemes embereknek is az adózástól való meg-szabadulásokra — ugy mindazáltal, hogy az azon kívül is terek alatt fekvő adozó népre nagyobb terek ne vetessék. — 7.) Mivel a' Státusnak azon kellett lenni, hogy a' közönséges Tiszttségekbe tanult és alkalmas tagok legyenek, melytől az egész Státus boldogsága függ, és hogy senkitől is a' nagyobbra való menetel el-ne rekesztessék, és ezzel az igyekezet és szorgalmatosságban való vetélkedés, tehát azt kívánnya ő Felsége, hogy azon régi Törvény, mely szerint a' nem Nemes születésűek, vagy kevés jószágú Nemesek Tiszttségekbe ez előtt nem léphettek, közönséges edgyezésből el-töröltessenek, ugy annyira, hogy az *Armálísta*, vagy Egyházi Nemes emberek minden közönséges hivatalokba bémehessenek; a' nem Nemes születésűek pedig az Udvari és Országai Dicasteriumoknál a' Tuoknaki Rangig léphessenek; a' Só, Harmintzad's más Kamarai hivatalokban pedig, mellyeknek ki adása azon kívül is egyedül a' Királytól függ, mindenek szolgálhassanak, mivel ő Felsége a' Nemességnek adásában mindenkor a' hadi és közönséges hivatalokban tett hiv szolgálat érdemét tekinti. — — Mi éppen semmit sem kételkedünk, hogy magok a' Státusok meg-ne győzöttessenek volna arról, hogy minden Orzágnak boldogsága annak törvényén és törvényének ki szolgáltatóján fekszik. Már sokszor gondolkodtunk azon, hogy ezeknek meg-jobbítottokban

79
50

ban módot keressünk, tehát most azon szorgalmas-
toskodik az ő Felsége Atyai indulatja, hogy az Or-
szág-gyűlése az Ország' törvényeit vizsgálja-meg Va-
lamint a' Polgári, ugy a' halálos törvényeket job-
bittsa-meg; tsináljon ennek egy rövidebb útat, és
midőn ezt az Ország közönséges értelemmel ki-dol-
gozta, küldje fel ő Felségéhez a' meg-erősítés vé-
gett. „ *E' vala rövid értelme a' Királyi Propositio-
nak, mellyek egy édes Atyára ujjal mutatnak.*

Utolsó jegyzések.

Az *Ismail* meg-vételéről ezeket lehet a' külö-
nös Levelek szerint meg-jegyezni, hogy itt a' Musz-
ka Vezér és minden Orosz Tisztek a' Törököknek
vitézsegeken és magok bölts óltalmazásckon el-bá-
multanak, és pálinkát ivott tsak nem részeg Oro-
szokan kívül soha senki ezen Várat meg nem vehet-
te volna. El-esett itt a' F. M. Gróf *Lasci* Unokája-
is, ki 4 napra hólt-meg. — Az Oroszok 18 eze-
ren estenek-el; és midőn a' Várat meg-vették, An-
glus, Frantzia, és Pruszszus Tiszteket találtak
benne, kik most fogságban vagynak. — A' Tö-
rök kereskedők, kik a' fegyver-nyugvás kötése
szerint szabadságot nyertenek vala a' Dunán túl
menni, és Moldovában kereskedni, hirtelen paran-
tsolatot vettek, hogy a' Dunán túl takaradjanak.
Ez azt a' hirt láttatik erősíteni, hogy mi Oláh-or-
szágot minden órán a' Muszkákra bizzuk.